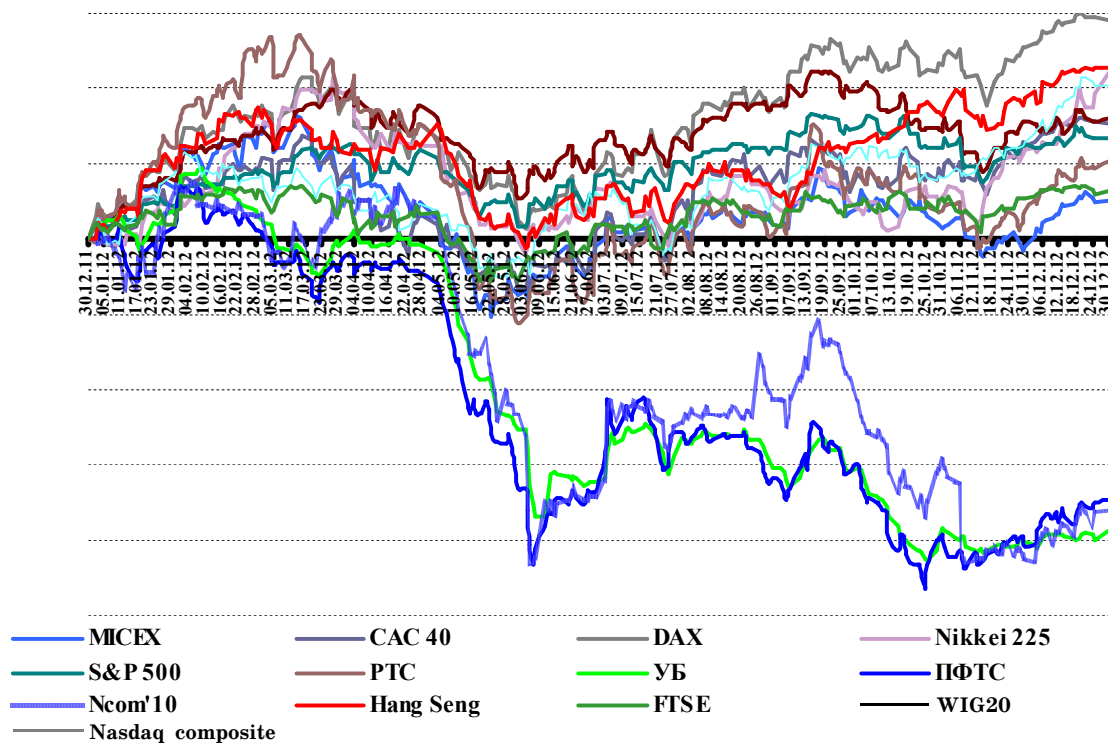

ФОНДОВИЙ РИНОК У 2012 РОЦІ

ФОНДОВИЙ РИНОК В СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ НА ФОНІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ

Фондовий ринок у 2012 році продовжував демонструвати позитивну динаміку, про що свідчила більшість його показників.

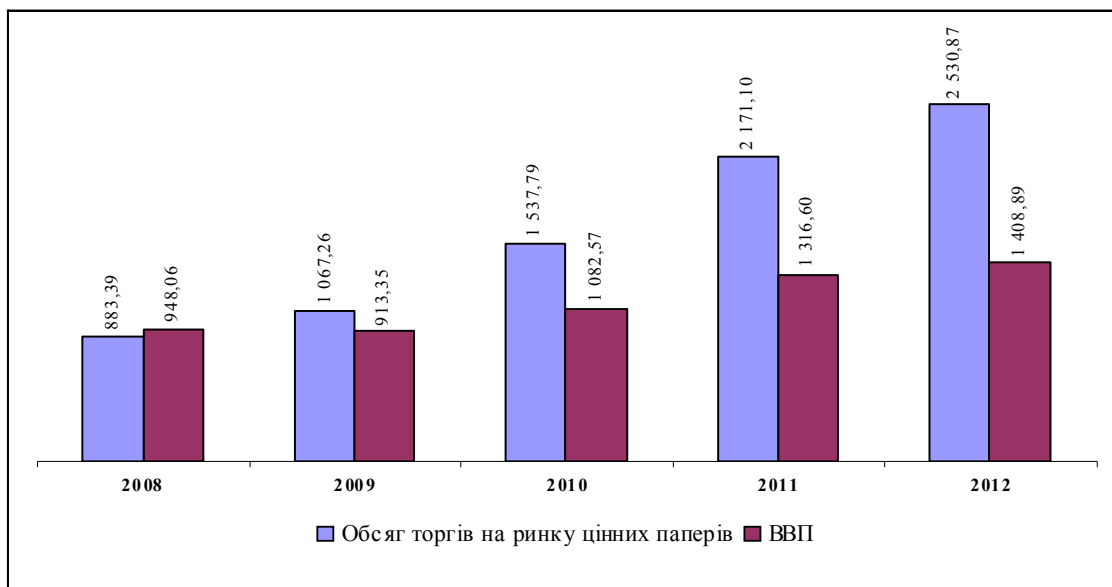
Український фондовий ринок розвивається паралельно до світових ринків цінних паперів, що підтверджує основний індикатор фондових ринків - індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на фондовому ринку (динаміка вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведена в діаграмі 1).

Діаграма 1. Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку протягом 2012 року

В останні роки продовжилась тенденція збільшення обсягу торгів на ринку цінних паперів. Так, цей показник у 2012 році становив 2 530,87 млрд грн, що більше обсягу виконаних договорів у 2011 році на 359,77 млрд грн. У той же час, темпи зростання фондового ринку були випереджаючими порівняно з ВВП: обсяг торгів на ринку цінних паперів перевищив показник ВВП країни майже у два рази (діаграма 2). Це свідчить про розвиток економіки держави в цілому та розвиток фондового ринку зокрема, а також швидкі темпи цього поступу.

Важливим показником розвитку фондового ринку та фінансової системи країни взагалі є частка капіталізації лістингових компаній у ВВП країни. Як відображає таблиця 1, акціонерний капітал є найбільш розвинений у США та Великобританії, у той час як в Україні ця цифра поки що невелика.

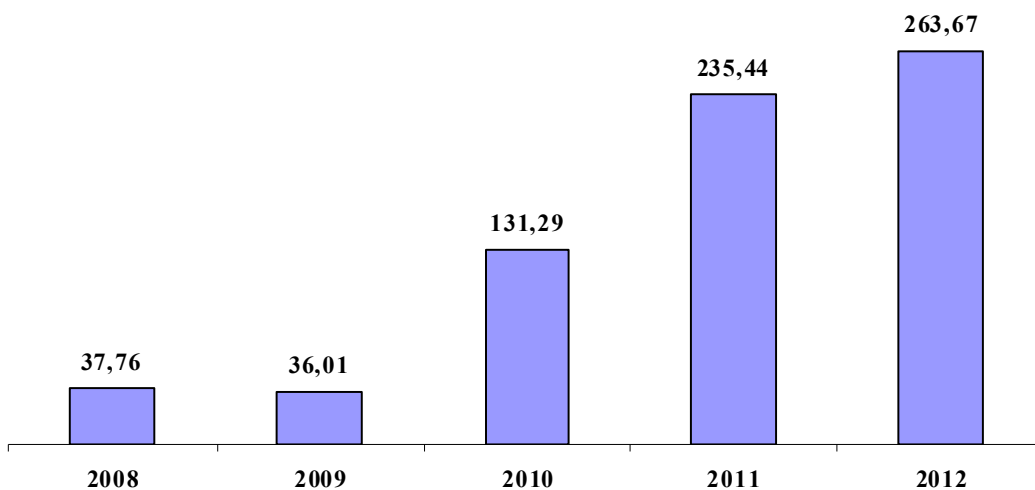
Діаграма 2. Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП, млрд грн

Таблиця 1

Співвідношення капіталізації лістингових компаній до ВВП у 2008 - 2011 рр., %

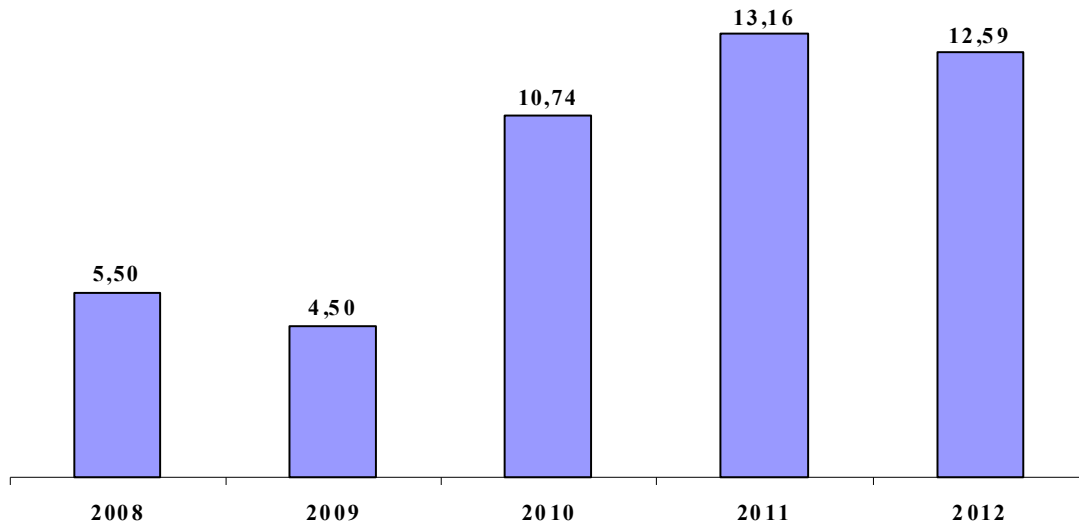
	Назва країни	2008	2009	2010	2011
БРІК	США	82,5	108,5	108,9	104,3
	Бразилія	35,7	72,0	72,1	49,6
	Росія	23,9	70,5	67,5	42,9
	Індія	52,7	86,6	95,9	54,9
	Китай	61,8	100,3	80,3	46,3
Європа	Франція	52,7	75,3	75,6	56,6
	Німеччина	30,6	39,3	43,5	32,9
	Італія	22,6	15,0	15,6	19,7
	Великобританія	69,9	128,1	137,7	118,7
	Польща	17,0	31,4	40,5	29,9
СНД	Вірменія	1,5	1,6	0,3	0,4
	Казахстан	23,3	50,0	41,0	23,0
	Україна	9,0	12,6	15,9	13,7

За результатами торгів на організаторах торгівлі, обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами у 2012 році становив 263,67 млрд грн, що більше на 11,99 % у порівнянні з 2011 роком (діаграма 3).

Діаграма 3. Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2008 - 2012 роках, млрд грн

Хоча у 2012 році обсяг торгів цінними паперами на біржовому ринку зріс на 28,23 млрд. грн., частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів зменшилася на 0,6 % та склала 12,59 % (діаграма 4).

Діаграма 4. Частка біржового ринку в загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2008 - 2012 роках, %

На організаційно оформленому ринку у 2012 році спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Близько 98,25 % біржових контрактів (договорів) з цінними паперами було зосереджено на трьох фондових біржах: «Перспективі» (55,21 %), «ПФТС» (33,93 %) та «Українській біржі» (9,11 %) (див. таблицю 2).

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на вторинному ринку протягом 2012 року становив 208,26 млрд грн або 78,98 % від загального обсягу торгів (див. таблицю 3).

Таблиця 2

Обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за місяцями) у 2012 році, млн грн

Період	Організатор торгівлі										Усього
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕКТИВА	СФФБ	УБ	
Січень	3,90	134,41	6 735,93	0,12	0,00	8,98	105,00	4 790,08	2,56	2 168,70	13 949,69
Лютий	1,45	350,77	7 349,76	0,12	0,02	9,30	44,23	4 274,66	3,74	2 524,39	14 558,45
Березень	43,94	417,28	7 418,51	0,12	0,01	9,85	124,34	5 054,81	3,88	2 635,98	15 708,72
Квітень	100,02	90,11	7 205,12	0,16	0,04	40,88	41,60	5 217,53	13,70	2 120,21	14 829,38
Травень	8,43	80,92	5 336,26	0,16	0,00	30,92	6,45	6 128,47	35,09	2 811,56	14 438,26
Червень	3,87	49,79	16 617,03	0,13	0,02	107,14	187,28	6 853,66	2,83	1 869,95	25 691,70
Липень	6,82	91,31	5 617,10	0,13	0,00	17,45	85,15	12 497,63	3,65	2 135,46	20 454,70
Серпень	6,80	61,17	14 404,15	0,12	0,02	28,16	45,11	10 867,85	4,61	1 543,81	26 961,81
Вересень	5,88	263,01	5 924,53	39,23	0,00	32,87	52,82	9 575,53	2,45	1 634,78	17 531,10
Жовтень	4,05	281,92	2 835,72	7,35	0,04	64,95	18,74	19 434,28	166,04	2 052,15	24 865,24
Листопад	2,50	90,16	4 382,70	3,72	1,07	111,68	48,37	33 893,56	92,36	1 454,36	40 080,45
Грудень	246,72	216,78	5 637,16	0,11	8,77	187,58	230,91	26 975,90	25,76	1 072,31	34 602,01
Усього	434,40	2 127,64	89 463,95	51,48	10,01	649,75	989,99	145 563,96	356,67	24 023,66	263 671,51
Відсоток від загального обсягу торгів	0,16 %	0,81 %	33,93 %	0,02 %	0,00 4%	0,25 %	0,37 %	55,21 %	0,14 %	9,11 %	100 %

**Розподіл виконаних біржових контрактів (договорів)
з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2012 року
(за видом фінансового інструменту та видами ринків), млн грн**

Організатор торгівлі	Обсяг торгів на первинному ринку	Обсяг торгів на вторинному ринку	Ринок приватизації	Строковий ринок	Обсяг торгів на ринку РЕПО	Загальний обсяг торгів на організаторах торгівлі
Перспектива	11 902,57	122 292,04	0,00	11 369,35	0,00	145 563,96
ПФТС	9 945,58	79 512,28	5,60	0,00	0,48	89 463,95
УБ	980,00	3 516,95	0,00	13 037,28	6 489,43	24 023,66
КМФБ	1 169,21	947,72	10,71	0,00	0,00	2 127,64
УМФБ	33,06	951,94	4,99	0,00	0,00	989,99
ПФБ	0,00	649,75	0,00	0,00	0,00	649,75
УФБ	160,43	269,71	4,26	0,00	0,00	434,40
УМВБ	1,53	49,95	0,00	0,00	0,00	51,48
Іннекс	0,00	0,21	9,80	0,00	0,00	10,01
СЕФБ	250,00	70,82	35,85	0,00	0,00	356,67
Усього	24 442,38	208 261,39	71,21	24 406,63	6 489,91	263 671,51
Відсоток від загального обсягу торгів	9,27 %	78,98 %	0,03 %	9,26 %	2,46 %	100 %

Перелік 25 емітентів цінних паперів, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

**Топ-25 цінних паперів емітентів,
які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку**

№ з/п	Перелік цінних паперів емітентів	2012 рік	
		Загальна сума виконаних біржових контрактів, млрд грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів (%)
1	Інвестиційні сертифікати ПрАТ КУА «Академія Інвестментс»	3,24	1,23
2	Облігації ДП «Міжнародний аеропорт Бориспіль»	2,49	0,94
3	Акції ПАТ «Мотор Січ»	2,48	0,94
4	Акції ПАТ «ФК «Сучасні Кредитні Технології»	1,61	0,61
5	Акції ПАТ «Фондова біржа «Перспектива»	1,61	0,61
6	Облігації ДП «Південно-Західна залізниця»	1,61	0,61
7	Акції ПАТ «ДЕК «Центренерго»	1,59	0,60
8	Облігації ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії»	1,58	0,60
9	Акції ПАТ «Комунікаційний фондовий центр»	1,56	0,59
10	Акції КІФ ПАТ «ЗНКІФ «Майбутнє»	1,54	0,59
11	Облігації ПАТ КБ «ПРАВЕКС-БАНК»	1,29	0,49
12	Акції ПАТ «ХІММЕТ»	1,20	0,45
13	Акції ПАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	1,14	0,43
14	Акції ПАТ «Алчевський металургійний комбінат»	1,09	0,41
15	Акції ПАТ «КБ «Транспортер»	1,06	0,40
16	Облігації ПАТ «УкрСиббанк»	1,02	0,39
17	Облігації Державної іпотечної установи	1,00	0,38
18	Облігації ПАТ «Акціонерний промислово-інвестиційний банк»	0,82	0,31
19	Облігації ПАТ «ВТБ Банк»	0,77	0,29
20	Облігації ПАТ «Дельта Банк»	0,72	0,27
21	Облігації ПАТ «Нео Віта»	0,71	0,27
22	Облігації ПАТ «Креді Агріколь Банк»	0,67	0,25
23	Облігації ПрАТ «Креатив»	0,65	0,25
24	Облігації ДП «Придніпровська залізниця»	0,65	0,25
25	Облігації ДП «Донецька залізниця»	0,63	0,24

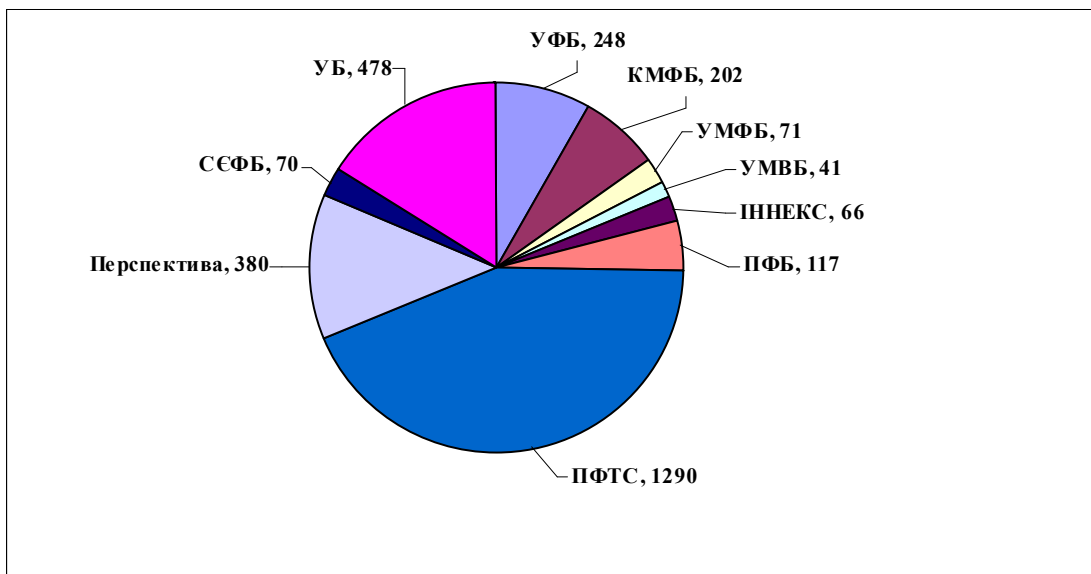
Важливим показником для характеристики стану вітчизняного фондового ринку є кількість лістингових цінних паперів. З року в рік цей показник збільшується, причому зростає як загальна кількість випусків цінних паперів в обігу, так і кількість цінних паперів, які занесено у біржові реєстри організаторів торгівлі за I-им та II-им рівнями лістингу (таблиця 5). Варто зазначити, що зростання кількості цінних паперів, що пройшли процедуру лістингу, свідчить про підвищення інвестиційної привабливості, поліпшення фінансово-господарського стану підприємств та ліквідність біржового ринку в цілому.

Таблиця 5

**Кількість випусків цінних паперів,
які перебувають в обігу на фондових біржах, шт.**

Кількість випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах	Станом на 31.12.2009	Станом на 31.12.2010	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012
Усього	1472	1520	2196	2963
I рівень лістингу	16	146	194	274
II рівень лістингу	274	247	318	407
Позалістингові	1182	1127	1684	2282

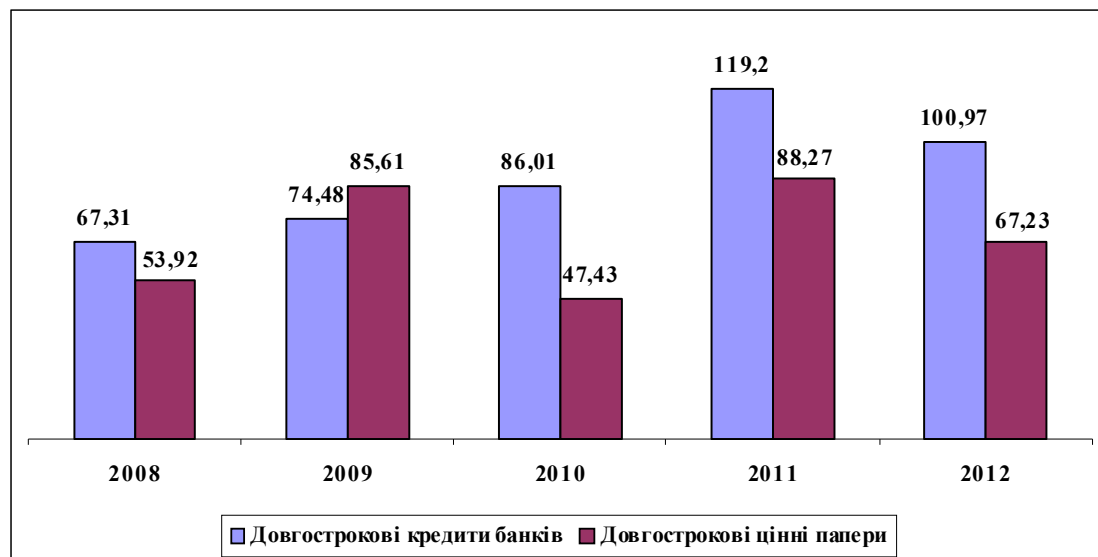
На кінець 2012 року найбільша кількість цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, була розміщена на «ПФТС» (43,54 %) та «Українській біржі» (16,13 %) (діаграма 5).

Діаграма 5. Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31.12.2012 року, шт.

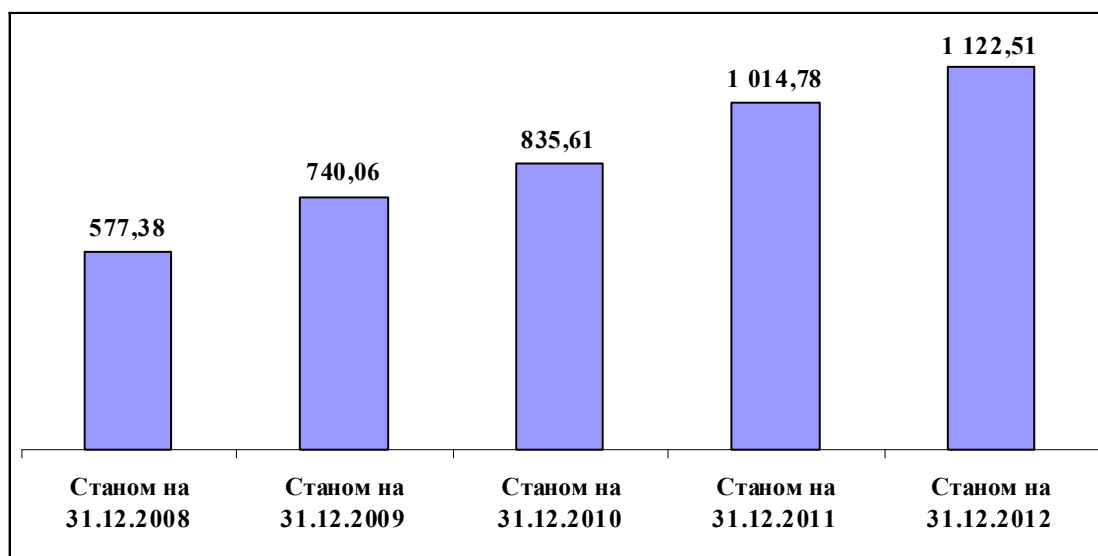
Головним завданням, яке повинен виконувати ринок цінних паперів, є забезпечення умов для залучення інвестицій на підприємства, доступ цих підприємств до більш дешевого, порівняно з іншими джерелами, капіталу. Залучення інвестицій у цінні папери відбувається шляхом придбання цінних паперів в процесі їх емісії. Акції та облігації є найефективнішим джерелом отримання додаткових фінансових ресурсів для фінансування поточної господарської діяльності, довгострокових проектів підприємств і держави.

Однак, показник обсягу залучених інвестицій в економіку України через інструменти фондового ринку, який за результатами 2012 року склав 67,23 млрд грн, нижчий за показник обсягу залучених довгострокових кредитів (100,97 млрд грн) (діаграма 6). Разом з тим, можна відмітити стабільність цього показника протягом останніх років

Діаграма 6. Залучення інвестицій в економіку України у 2008 - 2012 роках, млрд грн

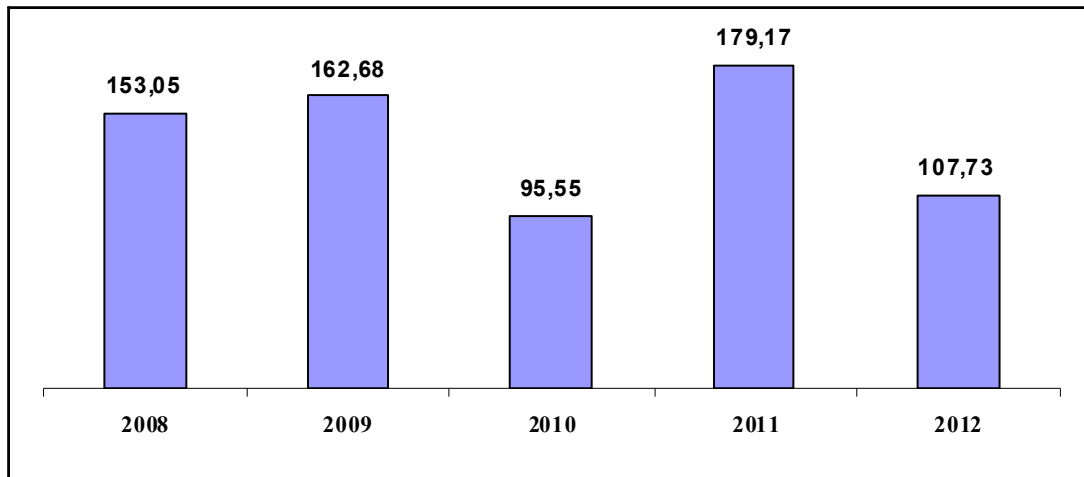
Також варто розглянути такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів, що відображає наміри підприємств щодо збільшення своєї капіталізації та їх зацікавленість у залученні інвестицій за допомогою цінних паперів. Станом на 31.12.2012 року загальний обсяг усіх зареєстрованих регулятором випусків цінних паперів склав 1 122,51 млрд грн (діаграма 7).

Діаграма 7. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів у 2012 році зменшився на 39,87 % порівняно з 2011 роком, разом з тим, обсяг емісії цінних паперів у 2012 році майже на 13 % перевищив обсяг емісії цінних паперів у 2010 році (діаграма 8).

У 2012 році український ринок цінних паперів демонстрував суперечливу динаміку свого розвитку. З одного боку, спостерігалось зростання загальних обсягів торгівлі цінними паперами та збільшення видів фінансових інструментів, що використовуються на фондовому ринку. З іншого боку, згорталася емісійна діяльність, зокрема щодо випуску акцій та облігацій підприємств, а також інвестиційних сертифікатів ПФФів.

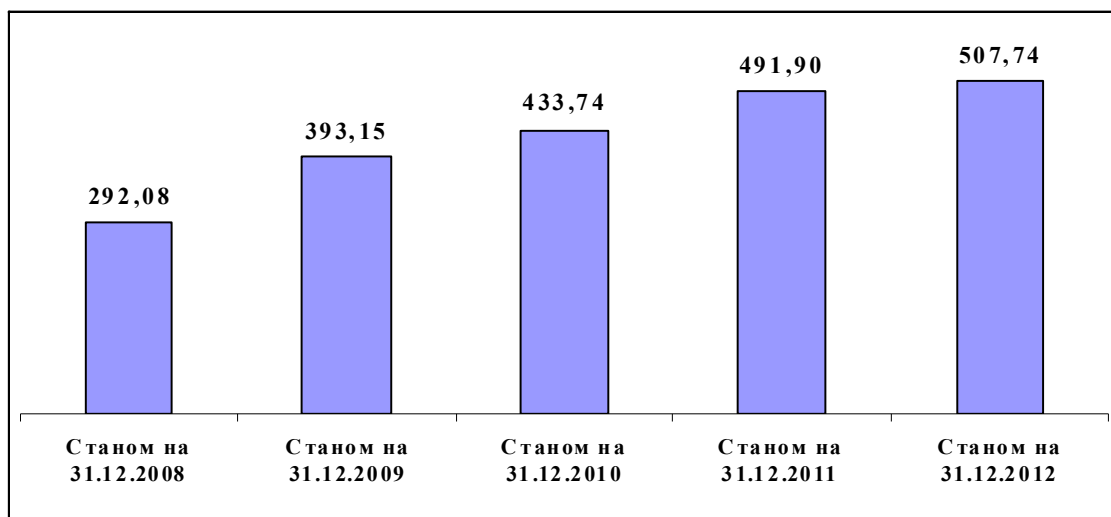
Діаграма 8. Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2008-2012 роках, млрд грн

РИНОК АКЦІЙ

Ринок акцій посідає особливе місце на ринку капіталів. Стійкий, стабільно функціонуючий, ринок акцій є одним із чинників, що визначає інвестиційний клімат в країні, сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки.

Емісія акцій

За даними на кінець 2012 року, усього Комісією зареєстровано випусків акцій на загальну суму 507,74 млрд грн (діаграма 11).

Діаграма 11. Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2008 – 2012 роках (наростаючим підсумком), млрд грн

Протягом 2012 року регулятор зареєстрував 247 випусків акцій на суму 15,84 млрд грн, що майже у три рази менше порівняно з 2011 роком (діаграма 12). Основним фактором зменшення обсягів емісії є згортання участі іноземних банківських інституцій у капіталі банків України, наслідком чого стало зменшення статутних капіталів кількох банків з іноземним капіталом.